

REFERAT |KRS| Helse- og sosialstyret (2015-2019) d. 07-03-2017

Mødedato Tirsdag d. 07. marts 2017 kl. 14:00

Mødested Formannskapssalen

Indholdsfortegnelse

Program for møtet.....	3
Godkjenning av protokoll fra helse- og sosialstyrets møte 07.02.17.....	6
Handlingsplan for tjenester til personer med kognitiv funksjonsnedsettelse.....	8
Høring om forskrift om kommunalt pasient- og brukerregister.....	12
Vurdering av samarbeid med stiftelsen Livsglede for Eldre.....	15

Punkt 8/17: Program for møtet

MØTEINNKALLING TIL HELSE- OG SOSIALSTYRET

Dato: 07.03.2017 kl. 14.00
Sted: Formannskapssalen

Innkalling gjelder bare medlemmer. Varamedlemmer møter etter særskilt innkalling.
Forfall medels snarest til Politisk sekretariat tlf. 38 24 34 79 / 98 28 79 38

PROGRAM FOR MØTET:

- Kl. 14.00 – 16.00** **Orientering fra NAV Kristiansand**
- Kvalifiseringsarbeid
- Arbeidsplikt
- Sosialhjelpssituasjonen
- Presentasjon av brukerundersøkelse NAV
- Kl. 16.00 – 16.30** **Pause**
- Kl. 16.30 – 17.30** **Helse- og sosialstyrets møte med Rådet for Funksjonshemmede (RFF)**
- Kl. 17.30** **Behandling av sakskart**

SAKSKART			Side
8/17	201700012-8	Program for møtet	
9/17	201700012-7	Godkjenning av protokoll fra helse- og sosialstyrets møte 07.02.17	
10/17	201514395-4	<u>Bystyresak:</u> Handlingsplan for tjenester til personer med kognitiv funksjonsnedsettelse	
11/17	201616290-2	<u>Formannskapssak:</u> Høring om forskrift om kommunalt pasient- og brukerregister	
12/17	201615738-1	<u>Helse- og sosialstyresak:</u> Kommunens samarbeid med stiftelsen Livsglede for Eldre	

Viggo Lütcherath
Leder

(sign.)

Punkt 9/17: Godkjenning av protokoll fra helse- og sosialstyrets møte 07.02.17

Bilag

Vedtak HELSOS, 07032017, Sak 9/17, Godkjenning av protokoll fra helse- og sosialstyrets møte 07.02.17

Protokoll Helse- og sosialstyret 07.02.2017

Dato 22. februar 2017
Saksnr.: 201700012-7
Saksbehandler Anne Lise Holand Aabø

Saksgang
Helse- og sosialstyret

Møtedato
07.03.2017

Godkjenning av protokoll fra helse- og sosialstyrets møte 07.02.17

Forslag til vedtak

Helse- og sosialstyret godkjenner protokoll fra helse- og sosialstyrets møte 07.02.17.

Wenche P. Dehli
Helse- og sosialdirektør

Anne Lise Holand Aabø
Formannskapssekretær

Vedlegg:
Protokoll helse- og sosialstyret 07.02.17

Punkt 10/17: Handlingsplan for tjenester til personer med kognitiv funksjonsnedsettelse

Bilag

Vedtak HELSOS, 07032017, Sak 10/17, Handlingsplan for tjenester til personer med kognitiv funksjonsnedsettelse

Handlingsplanen for personer med kognitiv funksjonsnedsettelse.docx

Tiltaksmatrise til handlingsplan.docx

Dato 27. februar 2017
Saksnr.: 201514395-5
Saksbehandler Tone Kylland

Saksgang

Helse- og sosialstyret
Oppvekststyret
Formannskapet
Bystyret

Møtedato

07.03.2017
21.03.2017
22.03.2017
29.03.2017

Handlingsplan for tjenester til personer med kognitiv funksjonsnedsettelse

Sammendrag

Helse- og sosialstyret og oppvekststyret vedtok 19/1-16 mandat for handlingsplan for tjenester til personer med kognitiv funksjonsnedsettelse. Dette er ikke en klart definert målgruppe. Noen har en diagnose som utviklingshemmet, mens andre har kognitive funksjonsnedsettelse av andre grunner. Handlingsplanen skal sikre at tjenestetilbudet er av god kvalitet for hele målgruppen.

Handlingsplanen gir en oversikt over nasjonale føringer, hvor menneskerettigheter og stortingsmelding 45 (2012-2013) «Frihet og likeverd» er sentrale. NOU 2016:17 «På lik linje» er brukt som et viktig kunnskapsgrunnlag.

Planen omfatter hele livsløpet, fra svangerskap til alderdom. Brukermedvirkning, samhandling og koordinering er sentrale tema. Andre aktuelle tema knyttet til målgruppen er også tatt inn i planarbeidet. Det er utformet utfordringsbilde og strategi knyttet til ulike tema i planen. I tillegg er det utarbeidet en tiltaksmatrise som ligger som vedlegg til planen.

En bredt sammensatt tverrsektoriell arbeidsgruppe har medvirket i planarbeidet.

Forslag til vedtak

[Handlingsplanen vedtas som retningsgivende for utvikling av tjenester til personer med kognitiv funksjonsnedsettelse 2017-2020.](#)

[Tiltak prioriteres og iverksettes i forbindelse med årlig rullering av handlingsprogrammet for Kristiansand kommune.](#)

Tor Sommerseth
Rådmann

Wenche P. Dehli
Helse- og sosialdirektør

Vedlegg:

Handlingsplan for tjenester til personer med kognitiv funksjonsnedsettelse 2017-2020.
Tiltaksmatrise

Bakgrunn for saken

Helse- og sosialstyret og oppvekststyret vedtok 19/1-16 mandat for handlingsplan for tjenester til personer med kognitiv funksjonsnedsettelse.

Om planen

Målgruppen for handlingsplanen er personer med kognitiv funksjonsnedsettelse. Dette er ikke en klart definert gruppe. Noen har en diagnose som utviklingshemmet, mens andre har ulike diagnoser som omhandler kognitive utfordringer. Personer uten diagnoser, men som har utfordringer på grunn av kognitiv og intellektuell funksjonsnedsettelse vil også være i målgruppen. Det innebærer at planen ikke har fokus på diagnoser, men på funksjon. Handlingsplanen omfatter ikke personer som har kognitiv svikt på grunn av alderdom og demens. Denne gruppen omfattes av Helse- og omsorgsplanen.

Handlingsplanen beskriver utfordringsbildet for målgruppen i Kristiansand, med utgangspunkt i den generelle situasjonen på fagfeltet nasjonalt. NOU 2016:17 «På lik linje» er brukt som et viktig kunnskapsgrunnlag. Planen forholder seg til sentrale nasjonale føringer som menneskerettigheter og stortingsmelding 45 (2012-2013) «Frihet og likeverd». Med utgangspunkt i utfordringsbildet og problemstillinger som er kommet frem i planarbeidet, beskrives strategier som angir retning for utvikling av tjenestene til målgruppen fremover. På bakgrunn av strategiene er det utarbeidet en tiltaksmatrise (vedlegg til planen). Dette vil være et arbeidsdokument som brukes aktivt og rulleres i forbindelse med gjennomføring av tiltak i planperioden.

Planen omfatter hele livsløpet, fra svangerskap til alderdom. Brukermedvirkning, samhandling og koordinering er gjennomgående tema.

Sentrale tema og anbefalte retninger i planen

Hovedfunnene i planarbeidet er at det er mye bra arbeid som gjøres for målgruppen i Kristiansand kommune. Men det er også noen utfordringer som er viktige å håndtere. I spebarnstiden og barnehagealder er det gode systemer for barn i målgruppa og deres foreldre, men det pekes på behov for god og samlet informasjon til foreldre. Videre er det viktig å sikre tidlig innsats og utredning i de saker hvor det er bekymring knyttet til om barnet har en kognitiv funksjonsnedsettelse.

I skolealder er inkludering i fellesskapet, et godt læringsmiljø og kvalifisert personale viktig for målgruppa. Videre er det å sikre nærskolereetten et viktig prinsipp.

Det er behov for å sikre hensiktsmessig organisering av tilsyn før og etter skoletid.

Overgangen til videregående skole kan være en utfordring for målgruppen, og det er derfor viktig å ha gode samarbeidsstrukturer.

Arbeid og arbeidsrettet aktivitet er et utfordrende område. Det er ikke tilstrekkelig antall varig tilrettelagte arbeidsplasser for målgruppen. Aktivitetssentrene er i for stor grad et omsorgs- og fritidstilbud og ikke tilstrekkelig tilrettelagt for arbeid og aktivitet. Det å sikre meningsfullt arbeid og aktivitet for målgruppen blir derfor en viktig satsing.

Bolig og tjenester er tema som berører de voksne i målgruppen. Hovedutfordringen er i hovedsak knyttet til valgfrihet og individuelt tilrettelagte tilbud. Når det gjelder boligbehov for målgruppen legges det frem som en egen sak for helse- og sosialstyret våren 2017.

Boligsosiale tiltak til målgruppen er omfattet og følges opp i forbindelse med boligsosial handlingsplan.

Det er mange gode kultur og fritidstilbud til målgruppen, både i kommunal og frivillig regi. Men det er en utfordring å sikre følge, transport og fleksibilitet slik at alle aktuelle deltakere kan få nytte av tilbudene.

Samhandling og koordinering er en utfordring. Det er viktig å sikre samhandlingskompetanse og systematikk på individ- og systemnivå.

Kompetente ansatte er viktig for å sikre gode tjenester. Det er utarbeidet ulike strategier for å sikre nødvendig kompetanse.

Brukermedvirkning omhandler både medvirkning fra tjenestemottaker og samarbeid med pårørende. Det er utarbeidet ulike strategier for å sikre brukermedvirkning på alle plan.

I tillegg til disse temaene omhandler planen andre viktige områder, være seg avlastning, ferie, tro- og livssyn, minoriteter, folkehelse, vold i nære relasjoner, tvang, mobbing mm.

Gjennomføring av planarbeidet

En bredt sammensatt tverrsektoriell arbeidsgruppe har medvirket i planarbeidet.

Spesialisthelsetjenesten, tillitsvalgte og brukerorganisasjoner har også vært med i dette arbeidet. Det har i tillegg vært gjennomført innspills- og dialogmøter med ulike aktører som representanter fra kirken og moskeen, brukerorganisasjoner, rådet for funksjonshemmede, videregående opplæring, Nav, andre kommuner m.fl

Punkt 11/17: Høring om forskrift om kommunalt pasient- og brukerregister

Bilag

Vedtak HELSOS, 07032017, Sak 11/17, Høring om forskrift om kommunalt pasient- og brukerregister

Vedlegg 1 Høringsuttalelse om forskrift om kommunalt pasient- og brukerregister

Vedlegg 2 Høringsnotat

Vedlegg 3 - 201507923-2 Høring - nytt kommunalt pasient- og brukerregister.pdf

Dato 15. februar 2017
Saksnr.: 201616290-2
Saksbehandler Jan Helge Lislevand

Saksgang
Helse- og sosialstyret
Formannskapet

Møtedato
07.03.2017
09.03.2017

Høring om forskrift om kommunalt pasient- og brukerregister

Sammendrag:

Stortinget har i 2016 vedtatt etablering av et Kommunalt pasient- og brukerregister (KPR). I høringsuttalelsen stilte Kristiansand kommune seg positive til forslaget om etablering av registeret. Helse- og sosialstyret og formannskapet ga sin tilslutning til forslag til vedtak uten merknader (Sak 34/15 og sak 97/15).

Helse- og omsorgsdepartementet sender et forslag til forskrift om KPR på høring. Høringsutkastet peker på en rekke registre som kan bidra til å øke datagrunnlaget for KPR. For at registeret skal bli et nyttig verktøy for kommunene er det avgjørende at data i de eksisterende registre er godt kvalitetssikret og kan sammenstilles på en systematisk måte. Kristiansand kommune mener at departementet har gjort en grundig og god avveining mellom personvern, taushetsplikt og informasjonssikkerhet, og det å legge til rette for at dataene i KPR kan bli brukt i tråd med formålet.

En felles nasjonal digital journalløsning, «én innbygger – én journal» vil i fremtiden være en viktig datakilde for KPR.

Oppsummert ser Kristiansand kommune frem til at det etableres et Kommunalt pasient- og brukerregister og støtter departementets forslag til forskrift. Samtidig vil Kristiansand kommune påpeke at datakvaliteten for opplysningene i IPLOS (individbasert pleie- og omsorgsstatistikk) og KUHR (kontroll og utbetaling av helserefusjon) må følges opp på en bedre måte enn i dag, uten at det gir en økt rapporteringsbyrde for kommunen. Kristiansand kommune mener at KPR raskt også må inkludere opplysninger fra andre registre enn IPLOS og KUHR.

Forslag til vedtak:

[Administrasjonens forslag til høringsuttalelse støttes](#)

Tor Sommerseth
Rådmann

Wenche P. Dehli
Helse- og sosialdirektør

Vedlegg:

Vedlegg 1– Forslag til høringsuttalelse.
Vedlegg 2 – Høringsnotat
Vedlegg 3 - 201507923-2 Høring- nytt kommunalt pasient- og brukerregister.

Bakgrunn for saken:

Å koble flere registre opp mot hverandre vil gi en mulighet til å øke forståelsen av sammenhengen mellom sykdom og livsstil. Et Kommunalt pasient- og brukerregister (KPR) vil også være en nyttig kilde for framskaffelse av gode data i arbeidet med systematisk kvalitetsforbedring av helse- og omsorgstjenestene. Registeret skal bygges opp trinnvis, men ha utgangspunkt i to eksisterende registre - IPLOS og KUHR og skal på sikt utgjøre et helhetlig register for kommunale helse- og omsorgstjenester. KPR vil ha nær tilknytting til Norsk pasientregister, og må ses i sammenheng med dette registeret. Helsedirektoratet skal være databehandler-ansvarlig.

Se for øvrig saksframlegg for høring om etablering av Kommunalt pasient- og brukerregister, vedlegg 3

Punkt 12/17: Vurdering av samarbeid med stiftelsen Livsglede for Eldre

Bilag

Vedtak HELSOS, 07032017, Sak 12/17, Kommunens samarbeid med stiftelsen Livsglede for Eldre

Dato 21. februar 2017
Saksnr.: 201615738-1
Saksbehandler Ilse Van Lingen

Saksgang
Helse- og sosialstyret

Møtedato
07.03.2017

Kommunens samarbeid med stiftelsen Livsglede for Eldre

Sammendrag

I Bystyrets møte den 26.10.16 i forbindelse med behandling av interpellasjon vedrørende samarbeid med stiftelsen Livsglede for eldre (LFE) ble følgende oversendelses forslag vedtatt:

«Bystyret ber administrasjonen vurdere å innlede et samarbeid med Livsglede for Eldre med sikte på å kombinere kriteriene for Livsgledesykehjem med det mer heldekkende kvalitetssystem for kommunens sykehjem. Videre ber Bystyret administrasjonen vurdere hvordan kommunen kan samarbeide med LFE for å øke frivilliges engasjement inn mot eldreomsorgen i kommunen og motivere elever og studenter til å jobbe i eldreomsorgen.»

I forbindelse med behandling av denne saken har det vært avholdt telefonmøter med Livsglede for eldre. LFE er positive til å samarbeide med Kristiansand kommune på ulike måter for å sette fokus på å skape livsglede for eldre. De er opptatt av helhetlig og systematisk arbeid hvor de kobler på ulike tilbud for å øke livsglede og aktivitet inn i sykehjemmene.

Oppsummering og anbefaling

Omsorgssentrene arbeider med å styrke systematikken rundt tilpassede aktiviteter og gjøremål for den enkelte beboer. Hovedfokus er systematisk arbeid med individuell planlegging, dokumentasjon og evaluering av gjennomførte aktiviteter.

En ønsker å videreutvikle kvalitetsstandarder i kommunens eget kvalitetssystem som ivaretar brukernes meningsfulle hverdag. Pågående arbeid med Helse- og omsorgsplan og Frivillighetsmelding vil inneholde sentrale føringer og strategier for dette. Administrasjonen vil vurdere aktuelle kriterier for en meningsfull hverdag i sammenheng med innføring av nasjonale faglige retningslinjer om demens og trygghetsstandard i sykehjem, samt resultater av pågående kvalitetsforbedringsarbeid.

Ut fra denne saken ser en at det vil være gunstig å inngå en dialog med stiftelsen Livsglede for eldre, oppvekstsektoren og andre utdanningsinstitusjoner for å etablere et samarbeid hvor målet er økt frivillig innsats og rekruttering til våre omsorgssentre.

Forslag til vedtak

Helse- og sosialstyret slutter seg til administrasjonens anbefaling om videre samarbeid med Livsglede for eldre

Wenche P. Dehli
Helse- og sosialdirektør

Ilse van Lingen
Prosjektleder nye bygg, virksomhet
omsorgssentre

Bakgrunn for saken

I Bystyrets møte den 26.10.16 i forbindelse med behandling av interpellasjon vedrørende samarbeid med stiftelsen Livsglede for eldre (LFE) ble følgende oversendelses forslag vedtatt:

«Bystyret ber administrasjonen vurdere å innlede et samarbeid med Livsglede for Eldre med sikte på å kombinere kriteriene for Livsglede sykehjem med det mer heldekkende kvalitetssystem for kommunens sykehjem. Videre ber Bystyret administrasjonen vurdere hvordan kommunen kan samarbeide med LFE for å øke frivilliges engasjement inn mot eldreomsorgen i kommunen og motivere elever og studenter til å jobbe i eldreomsorgen.»

En har vurdert de ulike elementene i oversendelsesforslaget. Følgende elementer belyses:

1. *Samarbeid med LFE for å kombinere kriterier for Livsglede sykehjem med kommunens kvalitetssystem.*
2. *Samarbeide med LFE for å øke frivilliges engasjement inn mot eldreomsorgen.*
3. *Samarbeide med LFE for å motivere elever og studenter til å jobbe i eldreomsorgen.*

Kort om Livsglede for Eldre (LFE)

Livsglede for Eldre er en ideell stiftelse som arbeider for at alle eldre skal ha en god og meningsfull hverdag, gjennom å utløse frivillighet og engasjement. Stiftelsen tilbyr en sertifiseringsordning for sykehjem som bygger på 9 livsgledekriterier. Sertifiseringsordningen «Livsglede sykehjem» er en standard som eies og drives av Livsglede for Eldre, og skal være et supplement til den offentlige eldreomsorgen.

Sertifisering som livsglede sykehjem innebærer blant annet:

- Øremerking av ressurser til livsgledeveiledning og til planlegging og gjennomføring av livsgledetiltak
- Bruk av ressurser på sertifisering og årlig resertifisering
- Samhandling med lokalforening og sentralt kontor i Trondheim

De ni livsgledekriteriene i sertifiseringsordningen til LFE:

- Alle ansatte på sykehjemmet skal vite om hva sertifiseringsordningen er, og hva det innebærer

Virksomheten skal legge til rette for...

- at beboeren skal få mulighet til å opprettholde sine hobbyer og fritidssystemer
- samarbeid med skoler, barnehager og andre organisasjoner
- at beboeren får komme ut i frisk luft minst en gang per uke
- kontakt med dyr
- sang, musikk og kultur i hverdagen
- å skape en hyggelig ramme rundt måltidene
- god kommunikasjon med pårørende
- å trekke årstidene inn som en naturlig del av sykehjemmets hverdag

I tillegg har LFE opprettet samarbeid med grunnutdanning i høgskoler og yrkesskoler, ungdomsskoler, barnehager og lokalforeninger som samhandler med hjemmeboende eldre og eldre i institusjon.

I st.meld. 29 (2012-2013) «Morgendagens omsorg» nevnes Livsglede sykehjem som et av fem elementer i strategien for frivillig arbeid. Regjeringen ønsket å etablere en nasjonal sertifiseringsordning, med hensikt om å «styrke den aktive omsorgen og sette brukeres sosiale og kulturelle behov i sentrum».

I forbindelse med behandling av denne saken har det vært avholdt telefonmøter med Livsglede for eldre. Det har vært i dialog med leder for tjenesteutvikling og leder for utdanning og frivillighet i LFE.

LFE er positive til å samarbeide med Kristiansand kommune på ulike måter for å sette fokus på å skape livsglede for eldre. De er opptatt av helhetlig og systematisk arbeid hvor de kobler på ulike tilbud for å øke livsglede og aktivitet inn i sykehjemmene. Et virkemiddel er å skape felles arenaer mellom ulike generasjoner hvor de inngår samarbeid med skoler, barnehager, nærmiljø og lokalforeninger for å stimulere til frivillighet, læring og aktivitet inn mot sykehjemmene

1. Samarbeid med LFE for å kombinere kriterier for Livsgledesykehjem med kommunens kvalitetssystem

For å kunne vurdere om det er mulig og hensiktsmessig å kombinere LFE sine kriterier med kommunens kvalitetssystem, er det nødvendig å forstå livsgledekriteriene og prosesser forbundet med utvikling av disse. Videre ta utgangspunkt i dagens status og de utviklingsprosesser som foregår i virksomhet Omsorgssentre.

Det er et høyt fokus på å ivareta beboernes sosiale, kulturelle og åndelige behov i våre tjenester i dag. Det innebærer innsats fra pårørende, ansatte og frivillige. Sektoren arbeider systematisk for følge opp den enkelte beboer og formålet i Livsgledesykehjem sammenfaller med våre egne mål og innsatsområder. Det gjelder både kvalitetskravene og arbeidet med frivillighet i sykehjem. Mye av aktiviteten og utviklingsarbeidet ved kommunens sykehjem retter seg mot tilsvarende områder og målsettinger som sertifiseringsordningen vektlegger. Sektoren er godt i gang med å bygge opp et kvalitetssystem hvor det beskrives standarder og kriterier i tråd med lovpålagte krav som kvalitetsforskrift, verdighetsforskrift og internkontroll.

Ved en sertifiseringsordning bidrar LFE som en pådriver til at det å skape en god hverdag for beboere blir integrert i kommunens planlegging av tjenestene. LFE påberoper seg ikke noe eierskap til det enkelte kriteriet, siden disse støtter opp under faglige anbefalinger og eksisterende regelverk som kommunen allerede er underlagt i dag, blant annet forskrift om kvalitet i pleie og omsorg og verdighetsgarantien. LFE mener imidlertid at det er viktig å beholde livsgledekriteriene i sin sammenheng da dette har vært jobbet med systematisk over år og blitt utviklet som et eget styringssystem. De presiserer likevel at det sentrale ikke er kriteriene i seg selv, men prosessen og hvordan den enkelte kommune jobber systematisk med å skape livsglede for den enkelte beboere på sykehjem.

Status og utviklingsprosesser i Kristiansand

Ledelsen i virksomhet Omsorgssentre har ansvar for å systematisere det kvalitetsforbedrende arbeidet som sikrer at beboere opplever en meningsfull hverdag. I arbeidet skal den enkeltes livshistorie, interesser og behov vektlegges med bakgrunn i spørsmålet «hva er viktig for deg?».

Prosjektet Bruker- og pårørendemedvirkning etablerer systematikk i innkomtsamtalen og oppfølgingssamtaler. Prosjektet kvalitetssikrer innhenting av livshistorien, interesser og ønsker ut fra spørsmålet «Hva er viktig for deg?».

Medarbeidernes kompetanse er sentral når den enkelte beboer skal få individuelt tilpassede aktivitetstilbud. Ca. 500 medarbeidere har gjennomført Demensomsorgens ABC, og gjennomfører systematisk ulike miljøtiltak i hverdagen. Eksempler er å inkludere beboere i daglige gjøremål, skape gode situasjoner rundt måltidene, legge vekt på årstider og høytider, og benytte musikk og sang i hverdagen. Alle tiltak velges ut fra en vurdering av individuelle ressurser, stemninger og behov. Fra 2017 gjennomfører Helse- og sosialsektoren kompetanseheving for alle ansatte gjennom Modulbasert basiskompetanse. Eksempler på moduler er: dokumentasjon og kvalitet, ernæring, demens, og Grunnlagstenkning - hva er viktig for deg?.

En forutsetning for å skape en meningsfull hverdag for beboerne er et systematisk kvalitetsarbeid hvor ulike metoder blir vurdert implementert:

- Kartlegging av livshistorien, på individnivå
- Dokumenterte aktivitetsplaner, på individnivå
- Dokumentasjon av gjennomførte og evt. ikke gjennomførte aktiviteter
- Evaluering av alle aktiviteter. Hvordan responderte beboeren på aktiviteten?
- Korrigering av ny aktivitetsplan basert på resultatene fra evalueringen og i samarbeid med pårørende.

I forbindelse med behandling av handlingsprogram og budsjett for perioden 2016-2020 vedtok bystyret følgende verbalforslag: «Bystyret ber om en sak knyttet til økt bruk av aktivitetsleder ved byens sykehjem, som et prøveprosjekt ved 2 sykehjem». Helse- og sosialdirektøren utarbeidet en sak som beskrev innretning på utprøvingen basert på verbalforslaget. Saken ble behandlet i helse- og sosialstyret den 24.05.16.

Med bakgrunn i denne saken ble *Prosjektet Aktivitets- og nettverkskoordinator i sykehjem* opprettet. Dette er en pilotering med hovedmål om å fremme økt livskvalitet for beboerne. Prosjektet skal:

- prøve ut metoder for å mobilisere og rekruttere frivillige inn mot behovene til de som bor på sykehjemmene
- sørge for at de aktuelle tilbudene blir gjennomført
- prøve ut metoder for resetting av sosialt nettverk

Gjennom dette prosjektet vil det bli utarbeidet ny metodikk for samhandling med pårørende, nettverk og frivillige som innarbeides i kommunens kvalitetssystem. Rollen som Aktivitets- og nettverkskoordinator forventes å ivareta systematikken og kvalitetssikringen som også er sentral i LFE sin sertifiseringsordning.

Parallelt med prosjektet har virksomhet omsorgssenter gjennomført en kartlegging av status og behov for styrking av aktivitetstilbud og frivillighet til beboere i omsorgsboliger. Det planlegges koordinering av dette basert på metodene fra pilotering av aktivitet- og nettverkskoordinator i sykehjem.

I prosjektet *Etablering av 40 omsorgsboliger for personer med demens* på Strømme legges det, i tillegg til aktiviteter / klubber, spesielt vekt på involvering i daglige gjøremål som et meningsfullt innhold i hverdagen.

Ved å inkludere nye metoder og kvalitetsstandarder i kommunens kvalitetssystem slik de nevnte prosjektene vil føre til, sikres det årlig rapportering og vurdering av innhold og kvalitet etter valgte de valgte standarder, med muligheter til å velge ytterligere forbedringstiltak.

Vurdering av kombinasjon av LFE sine kriterier med kvalitetssystemet

Kriteriene for livsgledesykehjem vurderes som meningsfulle veivisere for hva som oppleves som bidrag til god livskvalitet for mange av beboerne i omsorgssentrene. Innholdet i kriteriene blir per i dag også gjennomført i våre omsorgssentre, med variasjoner mellom de ulike stedene.

Individuelle behov hos beboerne varierer imidlertid, med utgangspunkt i interesser og tidligere levevaner, og styrt av beboerens gjenværende ressurser, helsetilstand og omsorgsbehov. Beboere i omsorgssentre har store omsorgsbehov og delaktighet i daglige gjøremål og deltakelse i aktiviteter må tilpasses beboernes egne ønsker, helsetilstand og ressurser.

For å ivareta den individuelle forskjelligheten er det viktig å starte hos den enkelte beboer med spørsmålet «Hva er viktig for deg?» og deretter tilrettelegge for god livskvalitet for den enkelte. Dette kan innebære å legge vekt på aktiviteter som for eksempel beskrives i Livsgledekriteriene, men for andre beboere kan det være riktig å legge hovedvekt på

involvering i daglige gjøremål, gode rammer og ro rundt pleie og stell, eller skjerming fra mange stimuli. Pågående arbeid med Helse- og omsorgsplan og Frivillighetsmelding vil inneholde sentrale føringer og strategier for dette.

Helsedirektoratet har i nært samarbeid med den nasjonale kompetansetjenesten Aldring og helse utarbeidet forslag på en nasjonal faglig retningslinje om demens. 80 – 90 % av beboerne i omsorgssentrene har demens, og retningslinjen vil derfor være sentral for utforming av tjenesten.

Retningslinjen anbefaler at omsorg for personer med demens skal være personsentrert, og henviser til fagkompetanse og metodikk som presenteres gjennom Aldring og Helse. Systematikken og metodiske verktøy som anbefales her er kjente for Kristiansand kommune og stemmer godt overens med kompetansen som er etablert i personalet gjennom Demensomsorgens ABC og Basismodulene.

Vurdering av aktuelle kriterier for en meningsfull hverdag må også ses i sammenheng med den kommende Trygghetsstandard for sykehjem. Denne er forankret i regjeringens plan Omsorg 2020 og vil være et nasjonalt rammeverktøy som skal sikre opplevd kvalitet for pasienter og pårørende. Stiftelsen Livsglede for eldre bidrar inn i arbeidet med utforming av trygghetsstandarden.

Oppsummering

I likhet med LFE er en opptatt av å gjennomføre gode utviklingsprosesser med mål om å styrke innsats rettet mot å skape en meningsfull hverdag for beboerne. Kristiansand kommunen er allerede i gang med disse prosessene gjennom nevnte prosjekter, kompetanseheving og kvalitetsutvikling. En anbefaler ut fra disse prosessene å utvikle kvalitetsstandarder i kommunens eget kvalitetssystem som ivaretar brukernes meningsfulle hverdag.

Arbeidet må også sees i sammenheng med ny nasjonal faglig retningslinje om demens, kommende Trygghetsstandard i sykehjem, samt aktuell og pågående faglig utvikling på feltet. Førende prinsipp vil være personsentrert omsorg med kjernes spørsmålet: «Hva er viktig for deg?».

Ut fra telefonsamtaler oppleves LFE som positive til ulike former for samhandling og er spesielt opptatt av å sette livsglede for eldre på dagsorden ved å bidra med sine erfaringer og metodikk.

2. Samarbeide med LFE for å øke frivilliges engasjement inn mot eldreomsorgen.

Virksomhet Omsorgssentre har ansvar for å stimulere til samhandling med frivillige for å styrke beboernes trivsel og velvære. De ulike omsorgssentrene arbeider til enhver tid med ulike aktivitetstilbud, og med å kvalitetssikre samhandlingen mellom ansatte og frivillige. Det er variasjon mellom omsorgssentrene i omfang og innhold. I kommende plan for helse- og omsorgstjenester, samt i kommende frivillighetsmelding, vil det foreslås strategier og tiltak for styrket samarbeid mellom kommunens tjenestesteder, frivillige organisasjoner og frivillige uten organisasjonstilknytning.

I samtale med LFE viser stiftelsen seg svært positiv til ulike former for samhandling, for å stimulere til frivillig innsats og livsgledeaktiviteter i kommunens omsorgssentre.

Stiftelsen Livsglede for Eldre har et stort nettverk av selvstendige lokalforeninger, med frivillige som gjennomfører livsgledeaktiviteter i sitt nærmiljø. Per i dag eksisterer det ikke en slik lokalforening i Kristiansand. Det er imidlertid to videregående skoler som er tilknyttet LFE: Kristiansand Katedralskole Gimle og Tangen videregående skole. Der er per i dag ingen barnehager i Kristiansand som er tilknyttet LFE.

Grimtunet samarbeider med Kristiansand Katedralskole Gimle om livsgledetiltak ved hjelp av vg1-elever fra Helse- og oppvekstlinjen. Disse møter 1 dag i uken gjennom store deler av høst- og vårsemesteret, og gjennomfører ulike tiltak og aktiviteter tilpasset beboerne, årstidene og avdelingens planer og aktiviteter. Erfaringene med dette er veldig positive.

LFE tilbyr en utprøvd metodikk for å koble ulike læringsmål i barnehager og skoler inn mot frivillig innsats i sykehjem. Det er gode muligheter for et direkte samarbeid mellom Kristiansand kommune og LFE for å stimulere flere barnehager og utdanningsinstitusjoner til å starte livsgledetiltak. Dette kan være et tilbud til for eksempel ungdomsskoler som tilbyr valgfaget «Innsats for andre». Helse- og sosialsektoren har nylig startet dialogen med Oppvekstsektoren om hvordan samarbeid om valgfaget kan utformes. Det vil bli vurdert hvorvidt samarbeid med LFE kan være en del av dette.

Ved en eventuell gjenopprettelse av lokalforening vil det være naturlig å inngå samarbeid, på lik linje med andre etablerte organisasjoner. Det vil likedan være aktuelt for omsorgssentrene våre å inngå samarbeid med nye skoler og barnehager som ønsker å bli tilknyttet LFE.

3. Samarbeid med LFE for å motivere elever og studenter til å jobbe i eldreomsorgen

Involvering av skoler, barnehager og kulturskolen i ulike typer aktiviteter gir barn og ungdom muligheten til å bli kjent med eldreomsorgen, og med enkeltbeboere. Relasjonsbyggingen er viktig i verdiformidlingen.

Det er spesielt viktig å skape gode møteplasser mellom våre beboere, medarbeidere og elever og studenter. Dette bidrar til å skape engasjement og involvering, og dermed lyst til å velge utdanning og jobb innen helse og omsorg. Omsorgssentrene blir dermed en arena for å bli kjent med omsorgstjenesten og verdien av å arbeide der. Samarbeidet med Kristiansand Katedralskole Gimle om livsgledetiltak er et positivt eksempel på dette. Prosjektet Aktivitets- og nettverkskoordinator vil også kunne stimulere til rekruttering av unge gjennom samarbeid med skoler, barnehager og kulturskoleelever.

LFE har en metodikk for å kvalitetssikre de gode møteplassene med tanke på fremtidig rekruttering. Administrasjonen ser på LFE som en nyttig samarbeidspart med deres erfaringsgrunnlag. Ut fra samtaler med LFE vil det være gode muligheter for samhandling mellom LFE og Kristiansand kommune for å skape interesse blant unge for eldreomsorgen gjennom involvering i livsgledetiltak i våre sykehjem.

Oppsummering og anbefaling

Omsorgssentrene arbeider med å styrke systematikken rundt tilpassede aktiviteter og gjøremål for den enkelte beboer. Hovedfokus er systematisk arbeid med individuell planlegging, dokumentasjon og evaluering av gjennomførte aktiviteter.

En ønsker å videreutvikle kvalitetsstandarder i kommunens eget kvalitetssystem som ivaretar brukernes meningsfulle hverdag. Pågående arbeid med Helse- og omsorgsplan og Frivillighetsmelding vil inneholde sentrale føringer og strategier for dette. En vil vurdere aktuelle kriterier for en meningsfull hverdag i sammenheng med innføring av nasjonale faglige retningslinjer om demens og trygghetsstandard i sykehjem, samt resultater av pågående kvalitetsforbedringsarbeid.

Ut fra denne saken ser en at det vil være gunstig å inngå en dialog med stiftelsen Livsglede for eldre, Oppvekstsektoren og andre utdanningsinstitusjoner for å etablere et samarbeid hvor målet er økt frivillig innsats og rekruttering til våre omsorgssentre.

Forslag til vedtak

Helse- og sosialstyret slutter seg til administrasjonens anbefaling om videre samarbeid med Livsglede for eldre